

NERA MEŠTROVIĆ*

Forenzična arheologija**

Sažetak

Rad daje kratki pregled arheološke istraživačke metodologije u forenzičnome pristupu. Predstavljen je općeniti proces rada, kompetencije forenzične arheologije u postupanju na mjestu događaja i mogući doprinosi kriminalističkom istraživanju. Dan je kratki pregled situacije u Hrvatskoj i opisan jedan slučaj.

***Ključne riječi:** forenzična arheologija.*

Arheologija je znanost koja na temelju materijalnih ostataka istražuje i rekonstruira neke aspekte, ali i ukupnost prošlosti čovjeka, pojedinih kulturnih pojava i cjelokupne civilizacije. U ovoj slobodnoj definiciji ističu se dva koncepta kao ključne riječi: materijalni tragovi i rekonstrukcija.

Zasnivajući metodologiju istraživanja i zaključivanja isključivo na materijalnim tragovima, arheologija se razlikuje od povijesti kao znanosti bazirane ponajprije na pismenim izvorima. Ipak kao srodne i kompatibilne znanosti istih ciljeva, neki povijesni izvori mogu poslužiti kao motiv za interes za arheološko istraživanje. Tako početak istraživanja potencijalnoga lokaliteta može biti iniciran povijesnim dokumentom (zapisanim događajem) ili nekim njegovim detaljem (primjerice traganje i konačni pronalazak Troje motiviran mitskim Homerovim epovima Ilijadom i Odisejom). Osim pismenih povijesnih dokumenata, indicije za mogućnost sljedećega arheološkoga nalaza mogu se naći u usmenim izvorima – dojavama o pronalasku arheološkoga materijala, a često i ciljanoj komunikaciji s lokalnim stanovništvom o njihovu znanju vlastitoga mikroprostora. Treću kategoriju izvora predstavljaju jednostavno poznati arheološki lokaliteti u kojima se mogu prepoznati tragovi za daljnje

* Nera Meštrović, Odsjek za arheologiju Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu.

** Rad je pisan pod mentorstvom profesora dr. sc. Zvonimira Dujmovića, Visoka policijska škola, kojem autorica ovim putem zahvaljuje.

poveznice – primjerice praćenje obrazaca naseljavanja, utvrđivanje tipološke, tj. kulturološke pripadnosti oblikovanih i ukrašenih predmeta (nakit, oružje, keramika) ili čak analiza podrijetla sirovinskoga materijala tih predmeta (primjerice kamenoga oruđa ili strukture gline za izradbu keramike). U rekonstrukciji, kojoj praktički pripada posljednja kategorija izvora, veliku ulogu ima interdisciplinarna priroda arheološke znanosti. Arheologija kao pomoćne discipline prepoznaje geologiju, biologiju, zemljopis, antropologiju i etnologiju, povijest i povijest umjetnosti, sociologiju, psihologiju, medicinu (primjerice anatomija i osteologija), molekularnu biologiju, kemiju, građevinu i arhitekturu, povijest tehnologije i osnove raznih obrtničkih djelatnosti te u principu sve ljudske djelatnosti, vještine i znanja koja su služila čovjeku u nekom određenom trenutku u prošlosti. Iz druge perspektive i arheologija može ponuditi znanstvenu suradnju i poslužiti drugim interdisciplinarnim svrhama – tako se forenzična arheologija može promatrati kao jedan aspekt općenite arheološke znanosti, ali i kao primjena arheologije u smislu metodologije u službi suvremene kriminalističke znanosti. Upravo u ciljevima kao zajedničkom nazivniku i arheološke i praktične represivne (*post delictum*) kriminalističke znanosti ubraja se otkrivanje, istraživanje i rekonstrukcija događaja iz prošlosti na temelju materijalnih tragova. Kao metodologija istraživanja slučajeva od kaznenopravnoga interesa, forenzična arheologija ima ulogu pronalaska, definiranja i osiguravanja lokacije, njezina sustavnog istraživanja i prikupljanja materijalnih tragova (prije svega ljudskih ostataka, ali i svih nalaza u kontekstu), zatim pristupa njihovoj obradi i zaštiti te u konačnici interpretira cjelokupnu situaciju. Završna rekonstrukcija događaja iz prošlosti je proizvod kojim forenzična arheologija pridonosi kriminalističkom istraživanju. Podatci dobiveni forenzičnim pregledom, iskopavanjem i istraživanjem lokaliteta pomažu u kriminalističkom razrješavanju pitanja poput rekonstrukcije okolnosti i tijeka događaja, povezivanju pripadnosti nekih nalaza samome događaju i eliminaciji onih nalaza koji s njime nisu povezani (dakle rekonstrukcija i onih okolnosti koje su utjecale na lokalitet i mijenjale izvorno stanje nakon incidenta), utvrđivanju identiteta ili povezanosti postojećega osumnjičenika s mjestom događaja i potvrde pojedinih iskaza dobivenih obavijesnim razgovorom ili intervjuom. Pri tome se opet prepoznaju izvori za arheološko istraživanje. U tim okvirima djelovanje forenzične arheologije usmjereno je na situacije od pojedinačnih ukopa preko skupnih do masovnih grobnica kao posljedica većih nesreća i katastrofa ili organiziranih oružanih sukoba i ratnih zbivanja.

S obzirom na to da forenzična arheologija u kaznenopravnim okvirima sudjeluje u otkrivanju i dokazivanju kaznenih djela starosti recentnijih u odnosu na općenite arheološko-povijesne sadržaje, terminologija u tim slučajevima slijedi onu glavnu noseću, kriminalističku: lokalitet odnosno iskopna površina (u arheološkome rječniku *sonda*) definira se kao mjesto događaja, a artefakti postaju dokazni predmeti (*corpora delicti*). Metodologija istraživanja u principu je istovjetna općenitoj arheološkoj.

Ako mjesto događaja nije precizirano prethodnim rezultatima kriminalističkog istraživanja, a pretpostavlja se određeno područje, potrebna je provedba rekognosciranja. Ova faza uključuje mogućnosti kao što su uporaba georadara (eng. GPR, *ground-penetrating radar*), detektora metala ili pomoć psa tragača, ali prije svega se bazira na ljudskom djelovanju i sustavnom optičkom pregledu terena u linearnoj formaciji. Područje koje se pretražuje u recentnim slučajevima ubojstva podliježe određenim parametrima načina počinjenja (*modus operandi*). S obzirom na to da je primarna motivacija počinitelja skrivanje tijela osobe i uništenje dokaza, kriminalističko istraživanje slučaja usmjerit će traganje prema poznatim i rekonstruiranim parametrima kao što su lokacija i (ne)pristupačnost mjesta događaja, tjelesna

snaga i potencijalna sredstva kojima počinitelj raspolaže (mobilnost, prijevoz), poznavanje područja, vremenske prilike itd.¹ Tragovi koji upućuju na pronalazak ukopne površine, osim površinskih nalaza uporabnih predmeta ili njihovih dijelova, nepravilnosti su u krajoliku kao što je povijena ili poremećena vegetacija (odnosi se samo na vrlo nedavno izvršene incidente) ili tragovi na zemlji (boja iskopane i ponovno zakopane površine ne odgovara okolnome prostoru) i konkretni površinski nalazi.

*Slika 1: Arheološki lokalitet ili mjesto od forenzičnoga interesa
Fotografija u vlasništvu autorice*

Jednom kada je buduća iskopna površina identificirana, postupak (mjera prvoga zahvata) nalaže njeno označavanje i obavezno ograđivanje u smislu njezina osiguravanja i osiguravanja okolnoga terena kako bi od tog trenutka ta cjelina i svi dijelovi kao nositelji obavijesti bili zaštićeni od daljnje kontaminacije. Za razliku od tipičnih arheoloških slučajeva, predmeti kriminalističkog istraživanja najčešće su površinskoga tipa ili relativno plitke dubine čime su osjetljiviji na vanjske utjecaje od cjelina zatvorenih pod zemljanim slojevima. Upravo na površini iskopne cjeline potrebno je detektirati moguće tragove (prolaska jedne osobe ili više osoba, životinja, vozila, tragovi instrumenata neke aktivnosti, primjerice završne obrade površine zemlje lopatama ili drugim alatima) koji pripadaju događaju. Rasprostiranje ovih tragova odredit će granice prostora pod sigurnosnim mjerama ("zatvaranje kruga mjesta događaja"²), ali i odrediti točku pristupa, pravac kretanja i ulaska na mjesto događaja. Isti karakter slučaja utječe i na prikupljanje nalaza tijekom iskopavanja, delikatnijih od arheološke prakse u kojoj faktori poput ostataka vegetacije, otisaka na površini, tragova alata ili neke aktivnosti, ali i konkretnih materijalnih nalaza (papir, duhan, tkanina, kosa, nokti, mekše, trusnije i lakše raspadljive strukture) nisu prepoznati kao trag. Prije prikupljanja površinskih

¹ Marković, Pavliček, 2011: 481.

² Gorkič, 1994: 16/17.

nalaza površina se organizira na kvadrante (označavanje kvadrata dimenzija 1x1m preko cijele površine koja će se istražiti) kako bi svaki nalaz bio vrlo precizno dokumentiran s točnim mjestom (koordinatama), dubinom, položajem i kontekstom pronalaska.

Slika 2: Arheološki lokalitet ili mjesto od forenzičnoga interesa

Fotografija preuzeta iz: Schultz, Dupras, 2008.

Dokumentacija je ključna stavka u arheološkim, a posebice u kriminalističkim slučajevima – osim što u rezultatu jamči ispravnost primijenjene znanstvene metodologije i daje informacije o svakome detalju nalaza i postupka kojim se do njega došlo, već i njezina provedba kao proces na neki način diktira tempo istraživanja (*ritam operandi*) čime se dodatno osigurava pozornost svakome detalju tijekom iskopavanja. S obzirom na to da je svako iskopavanje, i arheološko i ono u kriminalističkoj istrazi, destruktivni proces u kojemu objekt istraživanja biva uništen nepovratno u odnosu na svoje izvorno stanje, dokumentacijski zapisnik mora pratiti slijed, svaki postupak i nalaz. Pri tome se nameću određeni parametri za pisanje izvješća, standardni u svakoj kriminalističkoj očevidnoj proceduri: objektivnost, preciznost, potpunost, sustavnost, kronološki redoslijed, sveobuhvatnost, iscrpnost, pravodobnost, pismenost itd.³

³ Modly, Mršić, Popović, 2014: 24.

Kroz iskopavanje se bilježe promjene u strukturi i boji zemlje (u nekim slučajevima uzima se uzorak za geološku analizu i usporedbu s okolnim prostorom), a svaki nalaz se kao stavka upisuje s detaljnim opisom i izmjerama (koordinate u kvadrantu, dubina i položaj prema drugim nalazima), skicira i fotografira *in situ* u svom kontekstu prije vađenja. Posebna pozornost usmjerena je na moguće poremećaje i faktore koji su utjecali, i možda promijenili izvornu situaciju na mjestu događaja nakon trenutka zatvaranja ukopne cjeline (*tempore criminis*; utjecaj životinja, rast vegetacije, urušavanje tla, erozije). Samo izvlačenje nalaza izvodi se s minimalnim mogućim oštećenjem neposredne okoline kako bi se očuvali odvojeni dijelovi nalaza i/ili tragovi zaostali u kontekstu, koji su također forenzični uzorci raspoloživi za analize. Nakon njihova izvlačenja potrebno je nastaviti iskopavanje sve dok se sterilnost donjih slojeva ne potvrdi kao potpuno izvjesna.

Daljnja obrada i vještačenje nalaza prepušta se specijaliziranim forenzičnim stručnjacima za osteologiju i forenzičnu antropologiju, daktiloskopiju, DNK-analizu, vještačenje bioloških tragova humanoga i životinjskoga podrijetla, biologiju i molekularnu biologiju, toksikologiju, traseologiju i vještačenja na tragovima alata, odjeće, obuće i opreme, za balistiku itd.

Prema tome, uloga forenzičnoga arheologa široke je taktičko-tehničke prirode u izvedbi identifikacije, iskopavanja, obrade i sudjelovanja u interpretaciji mjesta događaja (sastavljanju situacijske slike) te eventualnoga svjedočenja i dokumentacijske i metodološke potvrde u kaznenopravnome postupku. Sama rekonstrukcija ukupnosti materijalnih tragova rezultat je komunikacije i suradnje između forenzične arheologije i službenih tijela nadležnih za istraživanje i suzbijanje kriminaliteta. Ukupnost načela pri provedbi istraživanja i zaključivanja o bilo kojem arheološkom nalazištu odgovaraju kriminalističkim istražnim procedurama izvođenja očevida – zajednička karakteristika obaju pristupa je "čitanje" lokaliteta, materijalnih tragova i nalaza kao posebnih jedinica i kao međusobno povezane cjeline, traga neke ljudske aktivnosti. Zato neke studije predviđaju razvoj ovih komplementarnih pristupa u smjeru jače implementacije forenzične arheologije kao vanjskoga suradnika u službeni protokol očevida i istraživanja mjesta događaja te u općenitim kriminalističkim slučajevima.

Forenzična arheologija kao disciplina primjene znanstvenih arheoloških postupaka u službenome istražnom postupku nadležnih tijela prve tragove ostavlja na tlu Ujedinjenoga Kraljevstva, a suvremene razvojne korake ostavlja i u SAD-u, prema situacijskim arheološkim (ne)mogućnostima tek u okvirima antropološke znanosti.

Situacija u Hrvatskoj

Razvoj implementacije forenzične arheologije u Hrvatskoj tijekom posljednjih nekoliko desetljeća, motiviran je i započet u sklopu istraživanja velikoga broja masovnih grobnica iz doba agresije na Republiku Hrvatsku i Domovinskoga rata (1991.-1995.). S obzirom na veliki broj neidentificiranih i onih poznatih, ali neobrađenih nalazišta iz toga, ali i prethodnih razdoblja ratnih i poslijeratnih turbulentnih društveno-političkih zbivanja još od kraja Drugoga svjetskog rata, pojavila se potreba za konačnim osnivanjem tijela *Komisija za zatočene i nestale* 1995. godine (čija se stvarna praksa može pratiti još od 1992.). Novouspostavljenim nadležnim tijelom okupljeni su forenzični stručnjaci (za ortodonciju, patologiju, antropologiju, radiologiju i molekularnu biologiju), a njihovim radom i rezultatima ostvaren je presedan

u pronalasku, ekshumaciji i obradi nalaza skupnih i masovnih grobnica žrtava rata. Razvijena metodologija poznata je i u globalnome diskursu kao *Hrvatski model traženja nestalih osoba* (*Croatian Model for the Search of Imprisoned and Missing Persons*). Osim navedenoga, od 2004. djeluju još dva suvremena državna tijela, *Uprava za zatočene i nestale* pod nadležnošću Ministarstva branitelja i *Povjerenstvo Vlade Republike Hrvatske za zatočene i nestale*.

Prema navedenome pojedinačna i skupna nalazišta ljudskih posmrtnih ostataka u Hrvatskoj mogu se podijeliti u tri kategorije: žrtve iz razdoblja Domovinskoga rata (identificirane 144 masovne grobnice⁴); žrtve iz razdoblja Drugoga svjetskoga rata, poratnih i poslijeratnih političkih režima; te recentni slučajevi ubojstva, pronalasci neidentificiranih tijela osoba i slučajevi povezani s katastrofama od prirodnoga ili ljudskoga faktora⁵. Kao izvori informacija o mogućem nalazištu prepoznaju se povijesni dokumenti, izjave svjedoka i sudionika te slučajni nalazi. Implementacija forenzične arheologije i osoba s potrebnim znanjem i vještinama (arheolozi) u praksi se provodi vrlo rijetko. Prilikom iskopavanja na mjestu događaja nadležna tijela koja su pozvana da budu prisutna jesu predstavnici državnoga odvjetništva, općinskoga suda, lokalne policijske uprave, specijalisti sudske medicine te Uprave za zatočene i nestale Ministarstva branitelja kao glavno nadležno tijelo u slučaju. Proces iskopavanja u praksi je prepušten namještenicima OSRH-a ili profesionalnim grobarima⁶. Arheologija se većinom konzultira tek u nerazjašnjenim pojavama gdje nije (pre)poznata starost nalazišta i u tome slučaju poziva se predstavnik lokalnoga muzeja. U kategoriji recentnih slučajeva s forenzičnom obradom sudjelovanje arheologa i antropologa nije traženo. Ista situacija odražena je i pri institucijama *Hrvatske udruge forenzičara* i *Hrvatskog društva forenzičara* gdje forenzična arheologija kao znanstvena disciplina (još) nije uključena. Diskurs o potrebi osnivanja programa za obrazovanje specijaliziranih kadrova je otvoren, ali još samo u fazi početnih teorijskih razmatranja.

Forenzična arheologija – primjer iz prakse

Petogodišnje razdoblje organizirane otvorene agresije i oslobodilačkoga Domovinskoga rata, kao i period koji mu je neposredno prethodio, ostavilo je na hrvatskome tlu brojne tragove ratnih zločina u postupanju nečasnom i protupravnom Haškoj konvenciji o zakonima i običajima ratovanja (1899./1907.), prema vojnim i policijskim snagama Republike Hrvatske i prema civilnome stanovništvu.

Među javno dostupnim izvorima jedna objava znanstvenoga rada ističe se kao zadovoljavajući primjer uspješne suradnje kriminalističkoga istražnoga tijela i specijaliziranih forenzičnih stručnjaka. Rad obuhvaća pojedinačne slučajeve nalaza ljudskih žrtava iz doba Domovinskoga rata u ukupno 13 zatvorenih cjelina u bunarima. Od trinaest nalazišta, šest je sadržavalo tijela jedne osobe, jedno nalazište tijela dviju osoba, a preostalih šest bunara otkrilo je troje ili više pojedinaca⁷. Za ukupan broj žrtava utvrđena je 61 osoba. Rasprostranjenost nalazišta većinom pokriva krajnji istok Hrvatske (šire granično područje), s nekoliko lokacija oko Petrinje, Pakraca i Okučana. Osam bunara ima status javnoga dobra, a preostalih pet je

⁴ Šlaus, 2015: 43.

⁵ Šlaus, 2015: 40.

⁶ Šlaus, 2015: 41.

⁷ Šlaus et al., 2007: 282.

smješteno na privatnome vlasništvu, dakle svi su unutar naselja i relativno dostupni/poznati lokalnoj zajednici. Prema tome za izvore informacija o nalazištima nije nelogično kako se radi ponajprije o svjedočanstvima obitelji i poznanika žrtava, a zabilježeno je i nekoliko anonimnih dojava.

Prva faza istraživanja, lociranje i osiguranje nalazišta, već je pokazala otežavajuće okolnosti u mogućnosti postojanja zaostalih ili postavljenih eksplozivnih uređaja; u dva slučaja sumnja se pokazala opravdanom. S obzirom na to da bunari nisu bili u aktivnoj upotrebi, već u funkciji spremišta za vodu ili su bili presušeni, loša očuvanost zidova otežala je pristup i izvlačenje. U svim slučajevima tijela su se nalazila pri dnu bunara, redovito pokrivena slojevima raznoga sitnoga i krupnoga otpada što se logično interpretiralo namjernim. Detalj jednoga primjera (lokacija Daljski Atar, polje, bunar korišten isključivo u poljoprivredne i stočarske svrhe) izvrsno pokazuje izvršenu analizu otpada, za koju se utvrdilo kako se većinom sastoji od predmeta povezivih s automehaničarskim obrtom. S obzirom na to da u široj okolini automehaničarske radionice nisu poznate, a najbliža se nalazi 25 km južno, u Vukovaru, pravac daljnje istrage je time dobio mogući smjer. Dodatna činjenica kako su tijela žrtava bila grupirana u dva sloja fizički odvojena otpadnim materijalima, otvorila je mogućnost kako se radi o dva međusobno odvojena slučaja. Navedeni detalji ovoga slučaja i njegove interpretacije dobro prikazuju sličnosti u općenitim principima arheološkoga i kriminalističkoga zaključivanja na mjestu događaja.

Osim otpadnih predmeta, ali i nalaza raznih životinja, pristup tijelima žrtava otežavalo je loše stanje zidova bunara (u jednome slučaju došlo je i do urušavanja). Svi su nalazi izvučeni i dokumentirani u odnosu na svoj kontekst. Analiza položaja tijela i njihov međusobni odnos u ovome slučaju nije bila izvediva, osim u vertikalnoj perspektivi (sastavljanje kronološkoga slijeda događaja).

Forenzična obrada nalaza prepuštena je stručnjacima za forenzičnu antropologiju, ortodonciju, patologiju i molekularnu biologiju. Analiza posmrtnih ostataka pokazala je kako je, zbog različitih *postmortem* uvjeta, jedna skupina podlegla skeletonizaciji, a druga (u vlažnijim uvjetima, s više zaostale vode u bunaru i manjega dotoka kisika) saponifikaciji. Kategorije spola i dobi utvrđene su za 37 osoba, i prema tim rezultatima je identificirano 25 muškaraca i 12 žena, sa zastupljenim rasponima starosti svih dobnih skupina. Uz kontekst nalaza (specifični osobni predmeti, dokumenti, dječje igračke, nakit itd.) vještačenje ortodoncije i DNK-analiza pridonijeli su identifikaciji. Osobito se istaknuo slučaj lokacije Vukovar – Ulica nova, gdje je DNK-analizom prepoznata jedna četveročlana obitelj.

Definitivan uzrok smrti je utvrđen za 38 (/61) osoba, vjerojatan uzrok za 18 pojedinaca, a za preostalih 5 osoba ostao je neutvrđen. Na potvrđenom uzorku od 38 osoba zastupljeni uzroci smrti mahom su posljedice pojedinačne, jednostruke povrijeđe vatrenim oružjem (27/38), zatim višestruke povrijeđe vatrenim oružjem (6/38), posljedice ranjavanja šrapnelima (4/38) i drugo (1/38; 23/61)⁸.

⁸ Šlaus *et al.*, 2007: 288/289.

Table 1. Number of victims from Croatian 1991-1995 war recovered from wells and their current identification status

Well	Current status		Total
	unidentified	identified	
Borovo-Lovački Dom		3	3
Borovo Selo	1		1
Čakovci	2	4	6
Dalj-Planina		1	1
Daljski Atar	6	17	23
Erdut-Dun. Ulica	7		7
Erdut-Žarkovac	4		4
Gredjani	1		1
Gvozd		1	1
Okučani	1	1	2
Pakrac		1	1
Petrinja		1	1
Vukovar-Ul. Nova	2	8	10
Total	24	37	61

Table 3. The age and sex distribution of the identified victims from Croatian 1991-1995 war recovered from wells

Age category (years)	No. of identified victims		total
	female	male	
11–15		1	1
16–20	1	2	3
21–25		2	2
31–35		4	4
36–40	1	1	2
41–45	1	1	2
46–50	1	2	3
51–55	3	4	7
56–60	3	7	10
76–80	2	1	3
Total	12	25	37
Age-at-death (mean±SD)	53.6±15.6	44.0±16.6	47.1±16.7

Tablice: Šlaus et al., 2007: 284; 287

Primjer opisan u ovome radu ne predstavlja reprezentativnu primjenu discipline forenzične arheologije onako kako je razrađena u prethodnome tekstu, međutim od javno dostupnih izvora pokazao se najprikladnijim. Autor znanstvenoga rada/izvješća je prof. dr. Mario Šlaus, s bogatim i višegodišnjim iskustvom u forenzičnome radu na području antropologije i arheologije.

Forenzična arheologija, iako još u svojim počecima, međunarodno je prepoznata znanstvena disciplina, a potencijalno značajni doprinosi metodologije istraživanja i zaključivanja koju može ponuditi kriminalističkim znanostima tek se otkrivaju. Hrvatska povijest, osobito moderno razdoblje s početkom od Drugoga svjetskog rata, rezultirala je situacijom koja se i danas istražuje i razrješava, ali i koja otvara prostor razvoju implementacije i sinkronizacije ovih dvaju pristupa sa zajedničkim ciljem – rekonstrukcijom događaja iz prošlosti na temelju materijalnih tragova.

IZVORI I LITERATURA

1. Butorac, K. (2011). *Geografija kriminaliteta - kriminološki i kriminalistički diskursi*. Policija i sigurnost, br. 3 god. 20, MUP RH, Zagreb, str. 363-379.
2. Gorkič, S. (1994). *Postupak policajca na mjestu nasilne smrti*. Ministarstvo unutarnjih poslova Republike Hrvatske, Zagreb.
3. Marković, G., Pavliček, J. (2011). *Neke specifičnosti kriminalističkog istraživanja rizičnih nestanaka osoba*. Policija i sigurnost br. 4 god. 20, MUP RH, Zagreb, str. 469-486.
4. Modly, D., Mršić, G. (2014). *Suvremene kriminalističke teorije – Forenzika*. Sveučilište u Splitu, Hrvatska sveučilišna naklada, Zagreb.
5. Modly, D., Mršić, G., Popović, M. (2014). *Forenzika – Osiguranje mjesta događaja*. Sveučilište u Splitu, Hrvatska sveučilišna naklada, Zagreb.
6. Nawrocki, S. P. (1996). *An Outline of Forensic Archaeology*, (dokument preuzet s web adrese <http://archlab.uindy.edu/documents/ForensicArcheo.pdf>) University of Indianapolis Archaeology and Forensics Laboratory
7. Schultz, J. J., Dupras, T. L. (2008). *The Contribution of Forensic Archaeology to Homicide Investigations*. Homicide Studies vol. 12 no. 4, Sage Publications, New York, str. 399-413.
8. Šlaus, M., Petaros, A. (2015). *Croatia: from WWII and the 1991 War to contemporary forensic cases*. Forensic Archaeology: A Global Perspective [first edition], str. 39-45.
9. Šlaus, M., Strinović, D., Petrovečki, V., Vyroubal, V. (2007). *Contribution of Forensic Anthropology to Identification Process in Croatia: Examples of Victims Recovered in Wells*. Croatian Medical Journal vol. 48, str. 282-291.

Summary

Nera Meštrović

Forensic archeology

Paper gives a brief overview of archaeological excavation methodology of forensic approach, applied to cases under crime investigation. A general work process is being presented, as well as scientific competences in practice on-scene and all potential contribution to overall investigation. A summary of discipline's implementation in Croatia, and one specific case review are given.

The paper has been written under the mentorship of Prof. Zvonimir Dujmović, Ph.D., of Police Academy and National Police College of Croatia, to whom the author hereby thanks.

Key words: forensic archeology.